

Sygn. akt I ACa 379/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Katarzyna Polańska - Farion

Sędziowie: SA Joanna Wiśniewska - Sadowska

SO del. Małgorzata Sławińska (spr.)

Protokolant: sekretarz sądowy Sławomir Mzyk

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa R. W., (...) S.A. z siedzibą
w W. i (...) S.A. z siedzibą w P.

przeciwko Redaktorowi Naczelnemu serwisu internetowego (...) ((...))

o nakazanie publikacji sprostowania

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 31 grudnia 2018 r., sygn. akt XXIV C 273/18

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od R. W., (...) S.A.**

z siedzibą w W. i (...) S.A. z siedzibą w P. na rzecz Redaktora Naczelnego serwisu internetowego (...) ((...)) kwotę po 540 (pięćset czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Małgorzata Sławińska Katarzyna Polańska – Farion Joanna Wiśniewska – Sadowska

Sygn. akt I ACa 379/19

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 marca 2018 r. R. W., (...) S.A. z siedzibą w W. (dalej jako (...)) oraz (...) S.A. z siedzibą w P. wnieśli o zobowiązanie Redaktora Naczelnego serwisu internetowego (...) ((...)) do publikacji sprostowań – o treści jak w pozwie ze wskazaniem parametrów technicznych – odnoszących się do artykułu, który ukazał się w dniu 7 listopada 2017 r. pt. „(...)”. Ponadto powodowie wnieśli o zasądzenie na ich rzecz kosztów procesu.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powodów kosztów postępowania, wskazując, że żądane sprostowania są nieczytelne, nieścisłe i mylące, nie odnoszą się do konkretnych faktów podanych w publikacji. Pozwany wskazał także na wadliwość podpisu pod tekstem sprostowania (...) S.A.

Pismem z dnia 13 listopada 2018 r. powodowie zmodyfikowali powództwo co do treści żądanych sprostowań w zakresie oznaczenia autora i adresu.

Pozwany w piśmie z 20 listopada 2018 r. wniósł o oddalenie powództwa i wskazał, że zmianę powództwa należy potraktować jako zgłoszenia nowego roszczenia, które nie spełnia wymagań formalnych wskazanych w ustawie.

Wyrokiem z dnia 31 grudnia 2018 r. w sprawie o sygn. XXIV C 273/18 Sąd Okręgowy powództwo oddalił i zasądził od powodów na rzecz pozwanego kwoty po 720 zł od każdego z nich tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 7 listopada 2017 r. w serwisie internetowym (...) ukazał się artykuł J. F. pt.: „(...)”. Materiał prasowy dotyczył działalności domu maklerskiego (...) (powstałego po przejęciu przez (...) S.A., której założycielem był m.in. R. W., Domu Maklerskiego (...)). W artykule została omówiona m.in. strategia inwestycyjna (...) S.A. polegająca na emisji na dużą skalę akcji z tzw. opcją sprzedaży o europejskim stylu wykonania i emisji obligacji oraz obecne kłopoty tej spółki z wywiązaniem się ze swoich obowiązków wobec inwestorów związane z pozbawieniem (...) w kwietniu 2017 r. licencji na działalność. W tekście przedstawiono również wcześniejsze problemy (...) S.A. ze spłatą zobowiązań oraz działania podejmowane przez R. W. wobec inwestorów zmierzające do przeniesienia jego osobistych zobowiązań na spółkę (...), która sama ma problemy z wypłacalnością .

Pismem z dnia 27 listopada 2017 r. R. W., IR&C i (...) S.A. (a także (...) S.A. w W. i (...) S.A. w W.) wezwali Redaktora Naczelnego (...) do publikacji sprostowań .

W piśmie z 11 grudnia 2017 r. pozwany odmówił opublikowania sprostowań, wskazując, że treść żądanych sprostowań nie koryguje wiadomości nieprawdziwych bądź nieścisłych. Zaznaczono, że w sprostowaniach brak jest sprecyzowania, które informacje są rzekomo nieprawdziwe, ponadto nie wskazano w nich twierdzeń prostujących rzekomo nieprawdziwe informacje. W piśmie wskazano także na liczne powtórzenia tożsamy treści w poszczególnych tekstach oświadczeń – co oceniono jako brak wymogu rzeczowości, nadto wytknięto, że znaczna część treści zamieszczonej w sprostowaniach nie odnosi się bezpośrednio do konkretnych twierdzeń artykułu oraz wykracza poza informacje w nich zamieszczone. Podkreślono także, że sprostowania odnoszą się do tych samych fragmentów artykułu, jak również dotyczą podmiotów działających w ramach jednej grupy, dlatego też sprostowanie winno być sporządzone w postaci jednej, zbiorczej odpowiedzi, tak aby odbiorca mógł bez większych trudności zapoznać się z jej treścią.

W odpowiedzi powodowie ponownie wezwali pozwanego do opublikowania sprostowań o treści pierwotnie wskazanej, przy czym (...) S.A. i (...) S.A. cofnęły swoje żądania. Pozwany nie opublikował żądanych sprostowań.

Na dzień 28 listopada 2017 r. R. W. pełnił funkcję Prezesa Zarządu (...). Dnia 22 lutego 2018 r. dokonano wykreślenia go z tej funkcji. R. W. powołano do pełnienia funkcji Prezesa Zarządu (...) S.A. uchwałą Rady Nadzorczej tej Spółki z dnia 9 marca 2017 r. Dnia 3 października 2018 r. dokonano wykreślenia go z tej funkcji.

Sąd Okręgowy dokonując oceny powództwa odniósł się do zagadnień formalnych związanych z modyfikacją powództwa dokonaną w piśmie z 13 listopada 2018 r. W ocenie Sądu I instancji strona powodowa była uprawniona do dokonania tej modyfikacji – ma ona jedynie charakter „techniczny” i w odniesieniu do powódek ad. 2 i 3 wynika ze zmian, które nastąpiły w składzie zarządów Spółek po wniesieniu niniejszego pozwu a przed zamknięciem rozprawy. Dokonane zmiany nie dotyczą treści merytorycznej sprostowań, przedmiotem żądania pozwu są te same sprostowania, które były objęte pismem powodów z 27 listopada 2017 r. skierowanym do pozwanego. Stanowisko pozwanego jakoby pismo powodów z 13 listopada 2018 r. należało potraktować jako cofnięcie pozwu z 27 marca 2018 r. i wystąpienie z nowym powództwem jest zdaniem Sądu Okręgowego błędne.

Powodowie swoje roszczenie wywodzili z art. 31a w zw. z art. 39 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (jt. Dz. U. z 2018 r. poz. 1914., dalej jako: pr. pras). Sąd Okręgowy przytoczył normy art. 31a ust. 1, 3 i 4 pr. pras., a następnie art. 33 ust. 1-2 ustawy (zawierających przesłanki odmowy publikacji), jak też art. 33 ust. 3-4 pr. pras. (obowiązki redaktora naczelnego i procedura naprawcza). Sąd Okręgowy przywołał również art. 39 ust. 1-2 pr. pras.

(droga sądowa). Sąd pierwszej instancji podkreślił, że przy ocenie zasadności żądania sprostowania bada się jedynie, czy zostały spełnione przez zainteresowanego warunki formalne żądania sprostowania (art. 31a ust. 3-7 pr. pras.) i czy zaistniały przesłanki do odmowy przez redaktora naczelnego opublikowania tego sprostowania (art. 33 pr. pras.).

W ocenie Sądu Okręgowego zarzuty pozwanej dotyczące treści przedmiotowych sprostowań są w przeważającej mierze słuszne. Sprostowania te przede wszystkim nie spełniają wymogu rzeczowości przewidzianego w art. 31a ust. 1 pr. pras.

Co do sprostowania R. W. Sąd I instancji wskazał, że stanowi ono obszerną wypowiedź, składającą się z 11 punktów (Sąd posługiwał się numeracją zawartą w tabeli zamieszczonej na stronach 17-20 pozwu). Wydruk kwestionowanego artykułu liczy 10 stron (k. 85-94). W tej sytuacji forma sprostowania żądanego przez R. W. – bez powiązania jego poszczególnych twierdzeń z konkretnymi informacjami zawartymi w artykule, które zdaniem powoda ad. 1 są nieprawdziwe pozbawia odbiorców, którzy nie będą mieli wglądu do ww. tabeli zawartej w uzasadnieniu pozwu, możliwości ustalenia, które konkretnie informacje zawarte w kwestionowanym tekście podlegają sprostowaniu. Tak sformułowane sprostowanie w ocenie Sądu I instancji nie może zostać uznane za rzeczowe.

Na wstępie sprostowania powód ad. 1 oświadcza, że informacje zawarte w spornym artykule dotyczące jego osoby i prowadzonych przez niego działalności są nieprawdziwe. Zdanie to może sugerować, że nieprawdziwe są wszystkie informacje dotyczące powoda. Tymczasem wniosku takiego zdaniem Sądu I instancji nie można wyprowadzić ani z uzasadnienia pozwu, ani z dalszej treści samego sprostowania. Z punktu 1. sprostowania nie wynika, że informacje zawarte w artykule i przyporządkowane w tabeli do tego punktu są nieprawdziwe. Ww. fragment sprostowania prezentujący przebieg kariery zawodowej R. W. w okresie wcześniejszym wykracza poza informacje zawarte w artykule. Punkt 2. sprostowania nie odnosi się faktów. Treść sprostowania w tej części nie koryguje informacji, że „akwizycja ma być szybszym i łatwiejszym sposobem wejścia na rynek”, ani informacji dotyczącej prywatnej emisji akcji. Sprostowanie w przywołanym fragmencie w żaden sposób nie zaprzecza prawdziwości informacji o przejęciu w 2014 r. przez (...) S.A. Domu Maklerskiego (...) i zmianie jego nazwy na (...). Punkt 3. sprostowania dotyczy działalności (...) S.A. i jej finansów. Powód nie wyjaśnił, dlaczego miałby zostać uznany za osobę zainteresowaną w rozumieniu art. 31a ust. 1 pr. pras. W ocenie Sądu Okręgowego zainteresowanym co do tego fragmentu mogłaby być spółka (...). Punkt 4. sprostowania nie zaprzecza informacji o śledztwie, utracie licencji na działalność maklerską, ani problemach ze spłatą zobowiązań. Powyższy fragment sprostowania zawiera treści wykraczające poza informacje przedstawione w artykule. Punkt 5. sprostowania nie odnosi się do faktów, zawiera informację o planach i motywacjach powoda, przy czym również w tym przypadku wątpliwy jest status powoda jako zainteresowanego, skoro w ww. fragmencie użyto bezosobowych zwrotów. Punkt 6. sprostowania jest nieprecyzyjny. W artykule mowa jest o emisjach akcji i obligacji dokonywanych przez różne podmioty: (...) S.A. i (...). Nie wiadomo do których emisji odnosi się przytoczony fragment sprostowania. Poza tym w żadnej części artykułu autorka nie zajmuje stanowiska, jakoby celem którejkolwiek z opisanych emisji było „oszukanie inwestorów”. Powód ad. 1 nie zaprzecza prawdziwości informacji, że w sprawie działalności (...) toczy się postępowanie karne. Punkt 7. sprostowania nie odnosi się do faktów, a przedstawia przekonania i opinie powoda ad. 1., jest to klasyczny przykład wypowiedzi ocennej. Ponadto Sąd Okręgowy zaznaczył, że treść umowy opcji sprzedaży o europejskim stylu wykonania zawieranej przez R. W. została przytoczona w spornym artykule w całości – czytelnicy mają zatem możliwość wyrobienia sobie o niej własnego zdania. Punkt 8. sprostowania nie zaprzecza faktom przytoczonym we fragmencie artykułu, którego ma dotyczyć. Powód ad. 1 nie kwestionuje propozycji spłaty zobowiązań, ani że poręczycielem zobowiązań (...) jest (...) S.A. Stwierdzenie, że powód „dostosowuje oferowane propozycje do swoich własnych możliwości” nie stanowi sprostowania nieprawdziwych informacji zawartych w spornym artykule, a jedynie komentarz powoda. Punkt 9. sprostowania wykracza poza informacje przedstawione w artykule i częściowo ma również charakter ocenny. Kwestia rentowności działalności R. W. w branży hotelarsko-turystycznej nie jest przedmiotem spornej publikacji. Natomiast stwierdzenie, że działalność ta jest „całkowicie transparentna” nie odnosi się do faktów, a stanowi ocenę wyrażoną przez powoda ad. 1. Punkt 10. sprostowania dotyczy informacji na temat sprawozdania finansowego (...) S.A. W ocenie Sądu Okręgowego powód ad. 1 nie ma przymiotu zainteresowanego odnośnie do tej części publikacji. (...) S.A. występuje również po stronie powodowej w niniejszej sprawie (powódka ad. 3) i we własnym imieniu

domaga się opublikowania sprostowania w tej kwestii. Punkt 11. sprostowania nie odnosi się do faktów opisanych w kwestionowanym artykule, a przedstawia przekonanie i motywy powoda w sferze jego działalności. Również w tym fragmencie sprostowania powód nie zaprzecza prawdziwości informacji dotyczącej postępowania karnego. Sąd I instancji stwierdził, że odmowa publikacji sprostowania R. W. jest uzasadniona w świetle art. 33 ust. 1 pr. pras. W odniesieniu do punktów 3 i 10 sprostowania odmowa publikacji znajduje ponadto podstawę w art. 33 ust. 2 pkt 2 pr. pras.

Co do sprostowania (...) w ocenie Sądu I instancji sprostowanie, którego publikacji domaga się powódka ad. 2 jest nierzeczowe i nie odnosi się do faktów opisanych w spornym artykule. W artykule tym brak jest informacji jakoby (...) „miała związek” z działalnością prowadzoną przez (...) S.A. lub (...) S.A. Spółka została opisana jako „nowy biznes” R. W., czego powódka ad. 2 nie kwestionuje. Powódka nie kwestionuje również przytoczonych w artykule informacji o strukturze własnościowej spółek (...). Autorka artykułu co do działalności powódki ad. 2, poprzestaje na stwierdzeniu, że jest to „biznes turystyczny”. Powódka ad. 2 nie zaprzecza tej informacji. Artykuł nie odnosi się do kwestii rentowności działalności (...), natomiast stwierdzenie, że działalność ta jest „całkowicie transparentna” zdaniem Sądu Okręgowego nie odnosi się do faktów a stanowi ocenę wyrażoną przez powódkę ad. 2. Z tych przyczyn Sąd I instancji uznał, że odmowa publikacji sprostowania powódki ad. 2 przez pozwanego jest uzasadniona w świetle art. 33 ust. 1 pr. pras.

Co do sprostowania (...) S.A., w ocenie Sądu Okręgowego również jest ono nierzeczowe i nie odnosi się do faktów opisanych w spornym artykule. Podobnie jak w przypadku powódki ad. 2, w artykule brak jest informacji jakoby (...) S.A. „miała związek” z działalnością prowadzoną przez (...) S.A. lub (...) S.A. Także do tej Spółki odnosi się określenie „nowy biznes” R. W., czego powódka ad. 3 nie kwestionuje. Powódka ad. 3 nie kwestionuje informacji, że zajmuje się budowaniem domków w Chorwacji i posiada udziały w kilku spółkach. Stwierdzenie zawarte w sprostowaniu nie stanowi zatem sprostowania nieprawdziwej informacji. Odnośnie do fragmentu sprostowania o treści „Prowadzona przez Spółkę działalność w branży hotelarsko-turystycznej jest całkowicie transparentna i rentowna”, zdaniem Sądu I instancji zastosowanie znajdują te same argumenty, co przytoczone powyżej w stosunku do roszczenia (...). Jeśli chodzi o fragment sprostowania dotyczący sprawozdania finansowego Spółki za rok 2016, w artykule nie została zamieszczona informacja, jakoby nie było poddane ono audytowi przez biegłego rewidenta. Powódka nie zaprzeczyła podanym informacjom finansowym. Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy uznał, że odmowa publikacji sprostowania powódki ad. 3 jest uzasadniona w świetle art. 33 ust. 1 pr. pras.

Z tych wszystkich względów Sąd I instancji orzekł jak w wyroku. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i § 8 pkt 1 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800, ze zm.).

Apelacje od ww. wyroku wywiedli wszyscy powodowie.

R. W. zaskarżył wyrok w zakresie oddalającym jego powództwo i zarzucił naruszenie:

1. art. 31a ust 1 w zw. z art. 31a ust. 6 i w zw. z art. 33 ust. 1 pkt 1 Pr. Pras. - poprzez przyjęcie, że jego sprostowanie nie może zostać uznane za rzeczowe, ponieważ składa się z 11 punktów, wydruk kwestionowanego artykułu liczy 10 stron, a ponadto tekst sprostowania nie zawiera przytoczenia fragmentów kwestionowanego artykułu, co pozbawia odbiorców sprostowania możliwości ustalenia, które konkretnie informacje zawarte w artykule podlegają sprostowaniu - podczas gdy:

a) zarzucenie sprostowaniu, że zawiera aż 11 punktów jest bezpodstawne - skoro sprostowanie spełnia wymóg dot. objętości sprostowania, wynikający z art. 31 a ust. 6 i Prawo Prasowe nie zawiera żadnych innych wymogów w tym zakresie;

b) zarzucenie sprostowaniu, że nie zawiera przytoczenia fragmentów kwestionowanego artykułu, jest bezpodstawne - skoro Prawo Prasowe nie zawiera wymogu, zgodnie z którym tekst sprostowania musi zostać zredagowany w

określonej postaci stylistycznej i gramatycznej, a ponadto w literaturze przedmiotu i doktrynie przyjmuje się, że zainteresowany w treści sprostowania nie musi przytaczać fragmentów artykułu, których sprostowania żąda;

2. art. 31a ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 1 pkt 1 Pr. Pras. - poprzez przyjęcie, że punkt 1. sprostowania nie stanowi sprostowania nieprawdziwej wiadomości zawartej w kwestionowanym artykule prasowym - podczas gdy:

a) w literaturze przedmiotu i orzecznictwie przyjmuje się, że: (i) podlegająca sprostowaniu wiadomość nie musi być wprost zawarta w kwestionowanym artykule prasowym, ale może stanowić sugestię wynikającą z tego artykułu; (ii) w treści sprostowania można nie tylko zanegować prawdziwość danego faktu, ale także przytoczyć dodatkowe uzasadnienie zajmowanego stanowiska, w tym podać okoliczności towarzyszące danemu faktowi, pominięte w treści sprostowania;

b) z kwestionowanego artykułu wynika sugestia, zgodnie z którą Pan R. W. był właścicielem dilerstwa telefonów komórkowych, i dopiero w 2012 r. postawił pierwszy krok w nieznanym mu dotąd branży finansowej, tj. utworzył spółkę (...) (która w 2014 r. przejęła (...) i zmieniła jego nazwę na (...));

c) punkt 1. sprostowania zawiera sprostowanie ww. nieprawdziwej sugestii, zatem stanowi sprostowanie nieprawdziwej wiadomości zawartej w kwestionowanym artykule;

3. art. 31a ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 1 pkt 1 Pr. Pras. - poprzez przyjęcie, że punkt 2. sprostowania nie odnosi się do faktów zawartych w kwestionowanym artykule, a także nie stanowi sprostowania nieprawdziwej wiadomości zawartej w tym artykule - podczas gdy:

a) w literaturze przedmiotu i orzecznictwie przyjmuje się, że: (i) podlegająca sprostowaniu wiadomość nie musi być wprost zawarta w kwestionowanym artykule prasowym, ale może stanowić sugestię wynikającą z tego artykułu; (ii) w treści sprostowania można nie tylko zanegować prawdziwość danego faktu, ale także przytoczyć dodatkowe uzasadnienie zajmowanego stanowiska, w tym podać okoliczności towarzyszące danemu faktowi, pominięte w treści sprostowania;

b) z kwestionowanego artykułu wynika sugestia, zgodnie z którą jedynym powodem akwizycji przez Pana R. W. I. (...) domu maklerskiego (...), zamiast tworzenia tego typu podmiotu od podstaw, było to, że „miał być to” szybszy i łatwiejszy sposób wejścia na rynek;

c) punkt 2. sprostowania zawiera sprostowanie ww. nieprawdziwej sugestii, tj. wyjaśnia, że ww. strategia została opracowana przy wsparciu licznych ekspertów i miała na celu zapewnienie szybkiego wzrostu i zdobycie silnej pozycji rynkowej, co z kolei miało przełożyć się na zyski inwestorów;

4. art. 31 a ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 2 pkt 2 Pr. Pras. - poprzez przyjęcie, że w zakresie punktu 3. sprostowania, Pan R. W. nie stanowi osoby zainteresowanej, natomiast taką osobą zainteresowaną jest (...) 5.A. - podczas gdy:

a) w literaturze przedmiotu i orzecznictwie przyjmuje się, że osobą zainteresowaną w rozumieniu art. 31a ust. 1 Pr. Pras. jest m.in. osoba fizyczna, której dotyczą przedstawione w artykule okoliczności i na którą wpływają formułowane w artykule opinie o określonej organizacji czy instytucji, z którą ta osoba fizyczna jest związana;

b) w zakresie punktu 3. sprostowania Pan R. W. niewątpliwie stanowi osobę zainteresowaną w rozumieniu art. 31 a ust. 1 Prawa Prasowego - punkt 3. sprostowania zawiera bowiem sprostowanie zawartych w kwestionowanym artykule wiadomości dotyczących (...) S.A. i jej działalności, przy czym wiadomości te niewątpliwie dotyczą Pana R. W. - skoro zgodnie z treścią artykułu był on założycielem (...) S.A. i osobą współodpowiedzialną za jej działalność;

5. art. 31a ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 1 pkt 1 Pr. Pras. - poprzez przyjęcie, że punkt 4. sprostowania nie odnosi się do faktów zawartych w kwestionowanym artykule, a także nie stanowi sprostowania nieprawdziwej wiadomości zawartej w tym artykule - podczas gdy:

a) w literaturze przedmiotu i orzecznictwie przyjmuje się, że: (i) podlegająca sprostowaniu wiadomość nie musi być wprost zawarta w kwestionowanym artykule prasowym, ale może stanowić sugestię wynikającą z tego artykułu; (ii) w treści sprostowania można nie tylko zanegować prawdziwość danego faktu, ale także przytoczyć dodatkowe uzasadnienie zajmowanego stanowiska, w tym podać okoliczności towarzyszące danemu faktowi, pominięte w treści sprostowania;

b) z kwestionowanego artykułu wynika sugestia, zgodnie z którą pogorszenie kondycji (...) i jej obecny stan, a także problemy (...) S.A. ze spłatą zobowiązań, stanowią wynik z góry zaplanowanej intrygi m.in. Pana R. W., wymierzonej w naiwnych inwestorów, a sposób finansowania tych działalności nie był uczciwy;

c) punkt 4. sprostowania zawiera sprostowanie ww. nieprawdziwej sugestii, tj. wyjaśnia, że pogorszenie kondycji (...) i jej obecny stan, a także problemy (...) S.A. ze spłatą zobowiązań wynikają z okoliczności zewnętrznych, niezależnych od Pana R. W.; a zatem stanowi sprostowanie nieprawdziwej wiadomości zawartej w kwestionowanym artykule prasowym;

6. art. 31a ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 1 pkt 1 Pr. Pras. - poprzez przyjęcie, że punkt 5. sprostowania nie odnosi się do faktów zawartych w kwestionowanym artykule, ponieważ zawiera informację o planach i motywacjach powoda - podczas gdy:

a) w literaturze przedmiotu i orzecznictwie przyjmuje się, że: (i) podlegająca sprostowaniu wiadomość nie musi być wprost zawarta w kwestionowanym artykule prasowym, ale może stanowić sugestię wynikającą z tego artykułu; (ii) w treści sprostowania można nie tylko zanegować prawdziwość danego faktu, ale także przytoczyć dodatkowe uzasadnienie zajmowanego stanowiska, w tym podać okoliczności towarzyszące danemu faktowi, pominięte w treści sprostowania; oraz

b) z kwestionowanego artykułu wynika sugestia, zgodnie z którą Pan R. W. i Pan T. R., twórcy (...), gwarantowali inwestorom wysoki zysk i udzielali zabezpieczeń po to, aby zachęcić ich do inwestowania;

c) punkt 5. sprostowania zawiera sprostowanie ww. nieprawdziwej sugestii, tj. wyjaśnia, że nigdy nie gwarantowano inwestorom osiągnięcia wysokiego zwrotu, a udzielając zabezpieczeń, kierowano się wyłącznie dążeniem do zapewnienia bezpieczeństwa;

7. art. 31a ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 2 pkt 2 Pr. Pras. - poprzez przyjęcie, że w zakresie punktu 5 sprostowania wątpliwy jest status Pana R. W. jako osoby zainteresowanej w rozumieniu art. 31 a ust. 1 Prawa Prasowego - podczas gdy:

a) w literaturze przedmiotu i orzecznictwie przyjmuje się, że osobą zainteresowaną w rozumieniu art. 31 a ust. 1 Prawa Prasowego jest m.in. osoba fizyczna, której dotyczą przedstawione w artykule okoliczności i na którą wpływają formułowane w artykule opinie o określonej organizacji czy instytucji, z którą ta osoba fizyczna jest związana;

b) w zakresie punktu 5. sprostowania Pan R. W. niewątpliwie stanowi osobę zainteresowaną w rozumieniu art. 31 a ust. 1 Prawa Prasowego - punkt 5. sprostowania zawiera bowiem informacje dotyczące czynności, które zgodnie z treścią artykułu podejmował Pan R. W.;

8. art. 31a ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 1 pkt 1 Pr. Pras. - poprzez przyjęcie, że punkt 6. sprostowania jest nieprecyzyjny, a także nie stanowi sprostowania nieprawdziwej wiadomości zawartej w tym artykule - podczas gdy:

a) w literaturze przedmiotu i orzecznictwie przyjmuje się, że podlegająca sprostowaniu wiadomość nie musi być wprost zawarta w kwestionowanym artykule prasowym, ale może stanowić sugestię wynikającą z tego artykułu;

b) z kwestionowanego artykułu niewątpliwie wynika sugestia, zgodnie z którą Pan R. W. i Pan T. R., poprzez emisje (tj. wszystkie emisje określone szczegółowo w treści artykułu), zamierzali oszukać i oszukali inwestorów;

c) punkt 6. sprostowania zawiera sprostowanie ww. nieprawdziwej sugestii, tj. wyjaśnia, że celem dokonywanych emisji (tj. wszystkich emisji określonych szczegółowo w treści artykułu) nigdy nie było oszukanie inwestorów w jakikolwiek sposób;

9. art. 31a ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 1 pkt 1 Pr. Pras. - poprzez przyjęcie, że punkt 7. sprostowania nie odnosi się do faktów zawartych w artykule, a przedstawia przekonania i opinie Pana R. W., które nie podlegają sprostowaniu - podczas gdy:

a) w literaturze przedmiotu i orzecznictwie przyjmuje się, że podlegająca sprostowaniu wiadomość nie musi być wprost zawarta w kwestionowanym artykule prasowym, ale może stanowić sugestię wynikającą z tego artykułu;

b) z kwestionowanego artykułu niewątpliwie wynika szereg sugestii dot. treści umowy opcji, w tym m.in. sugestia, iż z treści umowy opcji nie wynika, po jakiej cenie rozliczeniowej miałyby być wykonana opcja;

c) punkt 7. sprostowania zawiera sprostowanie ww. szeregu sugestii, w tym wyjaśnia, że cena wykupu jest wprost wskazana w umowach opcji;

10. art. 31a ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 1 pkt 1 Pr. Pras. - poprzez przyjęcie, że punkt 8. sprostowania nie odnosi się do faktów zawartych w kwestionowanym artykule, a także nie stanowi sprostowania nieprawdziwych informacji zawartych w ww. artykule, a przedstawia komentarz Pana R. W., który nie podlega sprostowaniu - podczas gdy:

a) w literaturze przedmiotu i orzecznictwie przyjmuje się, że podlegająca sprostowaniu wiadomość nie musi być wprost zawarta w kwestionowanym artykule prasowym, ale może stanowić sugestię wynikającą z tego artykułu;

b) z kwestionowanego artykułu niewątpliwie wynika sugestia, zgodnie z którą składanie przez Pana R. W. propozycji spłaty zobowiązań w kształcie opisanym w artykule, w tym w kilkudziesięciu ratach, w okresie kilku lat, świadczy o tym, że Pan R. W. nie ma intencji zapłaty, tj. zamierza nadal oszukiwać inwestorów;

c) punkt 8. zawiera sprostowanie ww. nieprawdziwej sugestii, tj. wyjaśnia, że przyczyną składania przez Pana R. W. propozycji spłat zobowiązań w kształcie opisanym w artykule nie była chęć oszukania inwestorów, ale konieczność dostosowania oferowanych propozycji do realnych możliwości Pana R. W.;

11. art. 31a ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 1 pkt 1 Pr. Pras. - poprzez przyjęcie, że punkt 9. sprostowania nie odnosi się do faktów zawartych w kwestionowanym artykule i częściowo ma charakter ocenny - podczas gdy:

a) w literaturze przedmiotu i orzecznictwie przyjmuje się, że podlegająca sprostowaniu wiadomość nie musi być wprost zawarta w kwestionowanym artykule prasowym, ale może stanowić sugestię wynikającą z tego artykułu;

b) z kwestionowanego artykułu wynika sugestia, zgodnie z którą Pan R. W. na spłatę zobowiązań przeznacza zyski z działalności turystycznej, która wykazuje związek z działalnością finansową prowadzoną wcześniej przez Pana R. W., tj. wykorzystuje znany, nieuczciwy i niejasny sposób finansowania poprzez emisję akcji i obligacji, a także występuje tu „podobna piramidalna struktura grupy” (sugestia wystąpienia piramidy finansowej, tj. struktury nietransparentnej i nierentownej);

c) punkt 9. sprostowania zawiera sprostowanie ww. nieprawdziwej sugestii, tj. wyjaśnia, że prowadzona przez Pana R. W. działalność turystyczno-hotelarska jest transparentna (w opozycji do sugestii dot. piramidalnej struktury grupy) i rentowna (w opozycji do sugestii dot. niejasnych i nieuczciwych źródeł finansowania);

12. art. 31a ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 2 pkt 2 Pr. Pras. - poprzez przyjęcie, że w zakresie punktu 10. sprostowania Pan R. W. nie stanowi osoby zainteresowanej, natomiast taką osobą zainteresowaną jest (...) S.A. - podczas gdy:

a) w literaturze przedmiotu i orzecznictwie przyjmuje się, że osobą zainteresowaną w rozumieniu art. 31 a ust. 1 Prawa Prasowego jest m.in. osoba fizyczna, której dotyczą przedstawione w artykule okoliczności i na którą wpływają formułowane w artykule opinie o określonej organizacji czy instytucji, z którą ta osoba fizyczna jest związana;

b) w zakresie punktu 10. sprostowania Pana R. W. niewątpliwie stanowi osobą zainteresowaną w rozumieniu art. 31 a ust. 1 Prawa Prasowego - punkt 10. sprostowania zawiera bowiem sprostowanie zawartych w kwestionowanym artykule wiadomości dotyczących sprawozdania finansowego (...) SA, przy czym wiadomości te dotyczą Pana R. W., skoro zgodnie z artykułem był on osobą współodpowiedzialną za działalność ww. spółki;

13. art. 31a ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 1 pkt 1 Pr. Pras. - poprzez przyjęcie, że punkt 11. sprostowania nie odnosi się do faktów zawartych w kwestionowanym artykule, a przedstawia przekonania Pana R. W. na temat jego działalności na rynku finansowym i motywy, którymi się kierował przy podejmowaniu decyzji biznesowych, a także nie zaprzecza faktom oraz nie stanowi sprostowania nieprawdziwych informacji zawartych w kwestionowanym artykule prasowym - podczas gdy:

a) w literaturze przedmiotu i orzecznictwie przyjmuje się, że podlegająca sprostowaniu wiadomość nie musi być wprost zawarta w kwestionowanym artykule prasowym, ale może stanowić sugestię wynikającą z tego artykułu;

b) z kwestionowanego artykułu wynika sugestia, zgodnie z którą działalność Pana R. W. stanowiła „z góry zaplanowaną intrygę, wymierzoną w naiwnych inwestorów”, tj. oszustwo, a prowadzone przez niego spółki miały charakter tzw. piramid finansowych;

c) punkt 11. sprostowania zawiera sprostowanie ww. nieprawdziwej sugestii; wyjaśnia, że prowadzona przez Pana R. W. działalność nie miała charakteru piramidy finansowej, a w jej toku nie doszło do świadomego naruszenia interesów inwestorów.

Skarżący R. W. wniósł o zmianę pkt I Wyroku w części, poprzez zobowiązanie Pozwanego do opublikowania sprostowania sporządzonego przez Pana R. W. (tj. uwzględnienie roszczenia z pkt I petitum pozwu z 27 marca 2018 r., doprecyzowanego w pkt I petitum pisma Powodów z 13 listopada 2018 r.); oraz zmianę pkt II Wyroku w części, poprzez zasądzenie od Pozwanego na rzecz Pana R. W. kosztów postępowania przed Sądem I Instancji, a ponadto zasądzenie od Pozwanego na rzecz Pana R. W. kosztów postępowania apelacyjnego; ewentualnie - o uchylenie zaskarżonego Wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Spółka (...) zaskarżyła wyrok w części oddalającej jej roszczenie i zarzuciła naruszenie art. 31a ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 1 pkt 1 Pr. Pras., poprzez przyjęcie, że sprostowanie sporządzone przez (...) nie jest rzeczowe i nie odnosi się do faktów opisanych w zakwestionowanym artykule – podczas gdy:

1. w literaturze przedmiotu i orzecznictwie przyjmuje się, że:

a) zainteresowany nie musi przytaczać w treści sprostowania fragmentów artykułu, których sprostowania żąda;

b) wiadomość podlegająca sprostowaniu nie musi być wprost zawarta we fragmencie artykułu, ale może stanowić sugestię, wynikającą z całokształtu lub z zestawienia różnych fragmentów tego artykułu;

c) w treści sprostowania można nie tylko zanegować prawdziwość danego faktu, ale także przytoczyć dodatkowe uzasadnienie zajmowanego stanowiska, w tym podać okoliczności towarzyszące danemu faktowi, pominięte w treści sprostowania;

2. z kwestionowanego artykułu wynikają następujące wiadomości w postaci sugestii:

a) sugestia, zgodnie z którą nowa działalność prowadzona przez Pana R. W. w branży turystycznej, m.in. poprzez spółkę (...) ma związek z działalnością prowadzoną przez Pana R. W. w branży finansowej, m.in. przez spółki (...) S.A,

i (...) S.A. - w artykule wskazano, że występuje taki sam sposób finansowania tych działalności poprzez emisję obligacji i emisję akcji z opcją sprzedaży, a także „podobna piramidalna struktura grupy”;

b) sugestia, zgodnie z którą zarówno działalność prowadzona przez Pana R. W. w branży turystycznej, jak i działalność prowadzona w branży finansowej, stanowią tzw. piramidy finansowe, tj. struktury nietransparentne i nierentowne;

3. sprostowanie zawiera sprostowanie ww. nieprawdziwych sugestii, tj.:

a) wyjaśnia, że Spółka nie ma żadnego związku z działalnością prowadzoną przez (...) S.A. czy (...) S.A. i podaje dopuszczalne w treści sprostowania uzasadnienie ww. stanowiska;

b) wyjaśnia, że działalność prowadzona przez Spółkę jest transparentna i rentowna;

4. z powyższego wynika, że sprostowanie spełniało wszelkie wymogi wynikające z Prawa Prasowego, w tym było rzeczowe i odnosiło się do faktów opisanych w zakwestionowanym artykule.

Skarżąca spółka wniosła o zmianę pkt I Wyroku w części, poprzez zobowiązanie Pozwanego do opublikowania sprostowania sporządzonego przez (...) (tj. uwzględnienie roszczenia z pkt II petitum pozwu z 27 marca 2018 r., doprecyzowanego w pkt II petitum pisma Powodów z 13 listopada 2018 r.); oraz zmianę pkt II Wyroku w części, poprzez zasądzenie od Pozwanego na rzecz (...) kosztów postępowania przed Sądem I Instancji; ponadto o zasądzenie od Pozwanego na rzecz (...) kosztów postępowania apelacyjnego; ewentualnie - o uchylenie zaskarżonego Wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Powódka (...). S.A. zaskarżyła wyrok w zakresie oddalenia jej powództwa, zarzucając naruszenie art. 31a ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 1 pkt 1 Pr. Pras., poprzez przyjęcie, że sprostowanie sporządzone przez (...) S.A. nie jest rzeczowe i nie odnosi się do faktów opisanych w zakwestionowanym artykule, w rozumieniu ww. przepisów - podczas gdy ww. stwierdzenie jest błędne, ponieważ:

1. w literaturze przedmiotu i orzecznictwie przyjmuje się, że:

a) zainteresowany nie musi przytaczać w treści sprostowania fragmentów artykułu, których sprostowania żąda;

b) wiadomość podlegająca sprostowaniu nie musi być wprost zawarta we fragmencie artykułu, ale może stanowić sugestię, wynikającą z całokształtu lub z zestawienia różnych fragmentów tego artykułu;

c) w treści sprostowania można nie tylko zanegować prawdziwość danego faktu, ale także przytoczyć dodatkowe uzasadnienie zajmowanego stanowiska, w tym podać okoliczności towarzyszące danemu faktowi, pominięte w treści sprostowania;

2. z kwestionowanego artykułu wynikają następujące wiadomości w postaci sugestii:

a) sugestia, zgodnie z którą nowa działalność prowadzona przez Pana R. W. w branży turystycznej, m.in. poprzez spółkę (...) S.A. ma związek z działalnością prowadzoną przez Pana R. W. w branży finansowej, m.in. przez spółki (...) S.A. i (...) S.A. - w artykule wskazano, że występuje taki sam sposób finansowania tych działalności poprzez emisję obligacji i emisję akcji z opcją sprzedaży, a także „podobna piramidalna struktura grupy”;

b) sugestia, zgodnie z którą zarówno działalność prowadzona przez Pana R. W. w branży turystycznej, jak i działalność prowadzona w branży finansowej, stanowią tzw. piramidy finansowe, tj. struktury nietransparentne i nierentowne;

c) sugestia, zgodnie z którą sprawozdanie finansowe (...) S.A. za 2016 r. zostało sporządzone w sposób nierzetelny, czego przykładem ma być fakt, że wartość jednej z firm, w której (...) S.A. posiada udziały, wzrosła rok do roku z 259 tys. zł do ponad 360 mln zł;

3. sprostowanie zawiera sprostowanie ww. nieprawdziwych sugestii, tj.:

a) wyjaśnia, że ww. sugestia jest nieprawdziwa - Spółka nie ma żadnego związku z działalnością prowadzoną przez (...) S.A. czy (...) S.A. i podaje dopuszczalne w treści sprostowania uzasadnienie ww. stanowiska;

b) wyjaśnia, że ww. sugestia jest nieprawdziwa - działalność prowadzona przez Spółkę jest transparentna i rentowna;

c) wyjaśnia, że ww. sugestia jest nieprawdziwa - sprawozdanie finansowe (...) S.A. za 2016 r. zostało sporządzone w sposób rzetelny, o czym świadczy jego zaudytowane przez biegłego rewidenta, a wzrost wartości udziałów spółek, które (...) S.A. posiada w portfelu, wynika z dokonywanych inwestycji w sieci hoteli oraz inne nieruchomości turystyczne na terenie Chorwacji;

4. z powyższego wynika, że sprostowanie spełniało wszelkie wymogi wynikające z Prawa Prasowego, w tym było rzeczowe i odnosiło się do faktów opisanych w zakwestionowanym artykule.

Spółka (...) S.A. wniosła o zmianę pkt I Wyroku w części, poprzez zobowiązanie Pozwanego do opublikowania sprostowania sporządzonego przez (...) S.A. (tj. uwzględnienie roszczenia z pkt III petitum pozwu z dnia 27 marca 2018 r., doprecyzowanego w pkt III petitum pisma Powodów z 13 listopada 2018 r.); oraz zmianę pkt II Wyroku w części, poprzez zasądzenie od Pozwanego na rzecz (...) S.A. kosztów postępowania przed Sądem I Instancji; o zasądzenie od Pozwanego na rzecz (...) S.A. kosztów postępowania apelacyjnego; ewentualnie uchylenie zaskarżonego Wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi i instancji do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na wszystkie apelacje pozwany wniósł o oddalenie każdej z apelacji oraz zasądzenie od każdego z powodów zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Żadna z apelacji nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie Sąd Apelacyjny uznał za słuszne wskazać, że ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji w całości podziela i przyjmuje za własne. Stan faktyczny oraz prowadzące do jego ustalenia czynności dowodowe nie były kwestionowane. Nie było również podstaw do stwierdzenia uchybień uwzględnianych przez sąd odwoławczy z urzędu.

Natomiast zarzuty co do oceny prawnej przedmiotowych powództw, w szczególności przez pryzmat wadliwej interpretacji art. 31a ust. 1 w zw. z art. 33 ust. 1 i 2 pr. pras. były zdaniem Sądu Apelacyjnego chybione. Interpretacja przepisów ustawy zawarta w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku jest prawidłowa i w odpowiedni sposób Sąd Okręgowy odniósł ich działanie do realiów niniejszego przypadku. To interpretacja i ocena prawna forsowana przez skarżących nie mogła być zaakceptowana.

Zarzuty wszystkich powodów, wyjątkowo obszerne w przypadku powoda R. W., powtarzające się w każdej apelacji, a także niejednokrotnie wewnątrz każdej z apelacji z osobna, zbudowane są tak naprawdę w zasadniczej części wokół tezy, iż dopuszczalne jest żądanie sprostowania informacji wyrażonych w materiale prasowym nie wprost, czyli – jak ujmują powodowie – sugestii. W istocie samo w sobie to założenie nie jest błędne. Realizacja funkcji sprostowania prasowego może niekiedy wymagać odniesienia się także do informacji wynikających z kontekstu, z ogólnego sensu artykułu, z zestawienia różnych jego części lub z pewnych aluzji, hipotez. Fakty zaprezentowane nie wprost w materiale prasowym mogą być też przedmiotem zaprzeczenia lub uściślenia. Istnieje jednak zasadnicza różnica między żądaniem publikacji sprostowania takiego faktu, który w odbiorze czytelników można uznać niemal za równoważny z informacją wyrażoną bezpośrednio, a żądaniem opublikowania stanowiska osoby zainteresowanej, które jest zbiorem dygresji i twierdzeń o okolicznościach, których związek z kwestionowanym materiałem prasowym widzi tylko sam zainteresowany. Zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku omówienie pod tym kątem poszczególnych punktów sprostowań sformułowanych w pozwach, zdaniem Sądu Apelacyjnego zasługuje na aprobatę, tak w kwestii braku

rzeczowości tych twierdzeń, jak i braku statusu osoby zainteresowanej po stronie R. W. w odniesieniu do niektórych z nich. Zarzuty apelacji stanowią zaś nieskuteczną polemikę z tymi rozważaniami, polemikę z którą nie można się zgodzić. W żądanych sprostowaniach trudno wskazać zaprzeczenia co do faktów przedstawianych w artykule, a co do których R. W., spółkę (...) lub (...) S.A. można by uznać za uprawnionych do wysuwania tych roszczeń. Są zbiorem komentarzy mających zaprezentować powodów w korzystnym świetle, ale nie wskazujących wadliwości faktów podanych w artykule, nawet jeśli miałyby to być fakty jedynie zasugerowane. Powodowie na potrzeby powództwa, a następnie apelacji, sami sformułowali owe rzekome sugestie, natomiast Sąd Apelacyjny tego stanowiska nie podziela.

W orzecznictwie zwraca się uwagę, że sprostowanie nie może odnosić się do wszystkich okoliczności, jakie zainteresowanemu kojarzą się z opisaną przez prasę sytuacją. Opublikowaniu podlegają tylko rzeczowe stwierdzenia, że jakieś obiektywne zdarzenie nie miało miejsca lub określony fakt postrzegany jest inaczej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 8 lutego 2008 r., I CSK 375/07). Oświadczenie prostujące powinno odnosić się do istoty rzeczy, którą określa z jednej strony treść wypowiedzi prasowej, na którą stanowi reakcją, z drugiej zaś - cel realizowanej przy jego pomocy ochrony prawnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2003 r., V CK 95/03). Oświadczenia powodów, szczególnie R. W., od tej istoty rzeczy odbiegają, nieraz bardzo dalece. Artykuł nie sugeruje jakie były kompetencje i projekty zawodowe R. W. do 2012 r.; twierdzenie o opracowaniu strategii rozwoju domu maklerskiego z udziałem ekspertów nie prostuje informacji o przejęciu w celach inwestycyjnych innego podmiotu; artykuł nie stwierdza, że emisje akcji miały na celu oszustwo wobec inwestorów, ani że problemy ze spłatą zobowiązań to wynik intrygi R. W., zaś okoliczności podnoszone w sprostowaniach w tej części, znajdują się już w prostowanym artykule; w sytuacji gdy w artykule zamieszczono w całości przykładową umowę opcji, określenie czy jest ona jednoznaczna czy chaotyczna może być jedynie oceną, a te nie podlegają prostowaniu; w artykule nie sugeruje się, iż R. W. poprzez propozycje spłaty zobowiązań zamierza nadal oszukiwać inwestorów, przy czym postulowane w tej części sprostowanie niczego nie wnosi do meritum objętego artykułem i jest czysto dygresyjne; nadinterpretacją jest twierdzenie skarżącego, że artykuł sugeruje związek inicjatyw gospodarczych R. W. w branży finansowej i turystycznej. Sprostowania żądane przez spółki (...) i (...) S.A. zamiast odniesienia do informacji nieprawdziwych lub nieścisłych, wprowadzają elementy, do których kwestionowany artykuł wcale nie nawiązywał, komentując dane, których w tym artykule nie ma, a także powtarzają i rozszerzają twierdzenia niekwestionowane (o działalności w branży turystycznej). Jeśli powodowie spółki stoją na stanowisku, że kwestionowany artykuł zawiera informację o podobieństwie modeli finansowania różnych wymienionych tam podmiotów, to stwierdzenie, że „spółka (...) nie ma żadnego związku z działalnością (...)” nie stanowi rzeczowego sprostowania, alternatywy. „Podobieństwo” i „związek” nie mają tożsamy desygnatów. Twierdzenia o czytelności dla inwestorów i kompleksowości sprawozdań finansowych nie kwalifikują się jako wypowiedź o faktach, są to oceny.

Status zainteresowanego na gruncie art. 31a pr. pras. jest wprawdzie ujmowany szeroko, jednak wbrew stanowisku skarżącego R. W. nie wystarczy tu powołanie się na jakąkolwiek relację z podmiotem wymienionym w materiale prasowym. Publikacje, które przedstawiają sprawy osoby prawnej lub innej tego rodzaju jednostki, nie muszą automatycznie dotyczyć sfery interesów osoby fizycznej należącej do jakichś struktur tej jednostki. Związek między opisaną w artykule działalnością organizacji/instytucji a życiem osobistym osoby fizycznej musi być na tle tego artykułu dostrzegalny przez zwykłego odbiorcę. Sam emocjonalny stosunek do publikowania informacji na temat podmiotu, z którym osoba fizyczna czuje się związana, nie nadaje tej osobie fizycznej uprawnienia do żądania sprostowania. Skarżący nie wskazał jak w jego sferze interesów miałyby odbijać się konkretne informacje zamieszczone w spornym artykule i sprostowaniu, np. liczba przeprowadzonych emisji akcji spółki (...) S.A. Dodać w tym miejscu należy, że brak statusu osoby zainteresowanej co do niektórych fragmentów tekstu był jedynie dodatkową okolicznością przemawiającą za niezasadnością apelacji R. W., a odmienna ocena jego legitymacji czynnej w zakresie tych fragmentów nie skutkowałaby uwzględnieniem jego żądań, o czym dalej.

Sąd Okręgowy nie oparł swego rozstrzygnięcia samoistnie na ustaleniu, że sprostowanie pochodzące od R. W. ma 11 punktów i nie przytacza fragmentów kwestionowanego, 10-stronicowego artykułu. Skarżący w tym punkcie apelacji dokonuje nieuprawnionego uproszczenia, wypaczającego rozważania Sądu I instancji. Powyższe okoliczności są składową szerszej argumentacji sądu o wadliwym sformułowaniu sprostowań i zdaniem Sądu Apelacyjnego

skarżącego w tej kwestii należy odesłać do tejże argumentacji zawartej w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji. Nie wyrażono oceny, jakoby zainteresowany nie mógł w ramach sprostowania przedstawiać uzasadnienia swego twierdzenia. Przy żądaniu usunięcia nieścisłości w materiale prasowym może to być wręcz nieodzowne. W tej sprawie jednak u podstaw rozstrzygnięcia legła konkluzja, że informacje zamieszczane w sprostowaniu przez powodów odbiegają od istoty rzeczy i stanowią próbę przeniesienia uwagi odbiorców na kwestie poboczne.

Dalej podkreślić należy, że bez wglądu do tabeli przygotowanych na potrzeby złożenia pozwów, a także dodatkowych wyjaśnień powodów w kwestii ich spojrzenia na zakres informacji wymagających sprostowania i tych mających realizować ów cel, zdaniem Sądu odwoławczego nadmiernie utrudnione jest w ogóle powiązanie stwierdzeń zawartych w artykule z tekstami sprostowań. Sąd Okręgowy trafnie zaś zauważył, że to nie tabele miałyby być opublikowane i czytelnicy nie mogliby zapoznać się z tymi zestawieniami. Niezależnie od okoliczności, że żądania powodów rozpatrywane w rozbiciu na kolejne punkty wedle porządku ujętego w tabelach jawią się jako nierzeczowe/nieodnoszące się do faktów, te braki znacznie się nasilają, jeśli spojrzeć na tekst kwestionowanego artykułu i na sprostowania będące przedmiotem badania. Poprzez sprostowanie umożliwia się zainteresowanemu przedstawienie opinii publicznej własnego stanowiska w kwestiach poruszonych w materiale i dotarcie do odbiorców z własną subiektywnie ujmowaną wersją wydarzeń za pośrednictwem tego środka przekazu, w którym ukazał się materiał. Celem sprostowania jest dostarczenie odbiorcom przekazu prasowego jasnej informacji, że według osoby, której jakiś fakt ma dotyczyć, rzeczywistość przedstawia się inaczej, z zaprezentowaniem tej alternatywy. Nieco odmiennie powinno się też formułować swoje stanowisko w odniesieniu do informacji hipotetycznie nieprawdziwych, a odmiennie – nieścisłych, co nie jest tożsame. Powodowie w żądaniu postawili jednak wyłącznie tezę, że fakty podane w spornym artykule są nieprawdziwe. Zarazem jednak proponowane sprostowania zawierają bardzo niewiele zaprzeczeń, a apelacje wskazują, że celem powodów może być w wielu miejscach nie tyle zanegowanie, co uzupełnienie informacji z artykułu. Sprostowania odczytywane pod tym kątem mogą więc wywoływać u czytelników istotne wątpliwości co do zakresu sprostowania. W tym przypadku sprostowania nie są czytelne, a ustawowy cel nie mógłby zostać należycie zrealizowany. Odbiorców nie należy pozostawiać samym sobie z koniecznością zidentyfikowania intencji zainteresowanego, ustalenia zaprzeczanego lub uściślanego faktu i jego alternatywy podanej w sprostowaniu.

Słusznie skarżący zauważają, że zainteresowany nie musi cytować fragmentów materiału prasowego, których sprostowania żąda. Niemniej jednak nie uchyla to obowiązku sformułowania sprostowania w sposób umożliwiający odbiorcy zidentyfikowanie faktu podlegającego temu sprostowaniu. Ustawa Prawo Prasowe nie narzuca konkretnej postaci stylistycznej, sposobu redakcji sprostowania, ale to nie oznacza braku jakichkolwiek wymagań wobec tekstu pod tym kątem, skoro sprostowanie ma spełniać warunki z art. 31a ust. 1, przy uwzględnieniu treści art. 33 a contrario pr. pras. i służyć określonej celowi. Jeżeli cel ten może być osiągnięty w innej formie, wówczas rzeczywiście nie ma potrzeby powtarzać kwestionowanej informacji. Dotyczy to w szczególności sprostowania materiałów krótkich, jednowątkowych, czy też podających na temat danego podmiotu tylko nieliczne, wyróżniające się fakty, których wyodrębnienie przyjdzie przeciętnemu odbiorcy naturalnie.

W przypadku materiałów obszernych, wielowątkowych, na temat kilkuletnich ciągów zdarzeń z udziałem wielu podmiotów, przeplatanych treściami ocennymi – a taki jest materiał, którego sprostowania domagają się powodowie – należy dostosować formę, układ, treść sprostowania do powyższych okoliczności. Oświadczenia przygotowane przez powodów nie wpisują się w powyższe. Przy żądaniu publikacji de facto zbioru sprostowań do licznych faktów zamieszczonych w materiale prasowym, nie wydaje się nadmiernym oczekiwanie od autora sprostowania, aby zawierało ono odniesienie do właściwego faktu. Limit objętości sprostowania z art. 31a ust. 6 pr. pras. umożliwia zawarcie w nim zarówno prostego nawiązania do kwestionowanej informacji, jak i wersji zainteresowanego. Bez takich odniesień weryfikacja wniosku o sprostowanie może być praktycznie niemożliwa, bowiem redaktor naczelny nie będzie w stanie ustalić, czy wniosek spełnia wymóg rzeczowości, objętości. Powodowie nie podjęli zaś próby przeformułowania swych oświadczeń na etapie przedprocesowym, ani nawet w niniejszym postępowaniu. Niczego w tej kwestii nie zmienia przygotowanie w pozwach tabel mających obrazować związek poszczególnych partii artykułu i sprostowań. Tego zestawienia nie przedstawiono ani redaktorowi naczelnemu na etapie przedsądowym, ani nie miało ono w żaden sposób trafić do odbiorców. Do chwili wyrokowania powodowie nie wykazali, że odmowa publikacji

sprostowań była wadliwa i że redaktor naczelny nie miał podstaw do tej decyzji. W ocenie Sądu Apelacyjnego w realiach niniejszej sprawy nie było pola do – nienaruszającej art. 32 ust. 5 pr. pras. – ingerencji w sprostowania objęte żądaniem pozwów poprzez skróty czy wykreślenia, które nie miałyby wpływu na warstwę merytoryczną, tj. do częściowego uwzględnienia powództw. Teksty nie nadawały się do wyodrębnienia z nich takich rzeczowych i odnoszących się do faktów stwierdzeń, które pozostawałyby w logicznym związku z pierwotnym artykułem w zakresie dotyczącym R. W. oraz spółek (...) i (...) S.A.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelacje.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik, w myśl art. 98 § 1 k.p.c. Wysokość kosztów przysługujących pozwanemu określono stosownie do § 8 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 20 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800).

Małgorzata Sławińska Katarzyna Polańska-Farion Joanna Wiśniewska-Sadowska